

Natură moartă cu demisie

ce este, adică drept o metodă, printre altele, de a face teatru și utilizată ca atare, ea a produs în lume o serie de spectacole admirabile, fără a deveni însă un scop în sine. A devenit așa ceva abia pe meleagurile noastre teatrale, aprig pornite pe combaterea oricărei lumini de la Răsărit, inclusiv a celeilalte metode, aceea stanislavskiană, cu prescripțiile ei de „trăire” și adevăr psihologic. Aici a fost, pe deasupra, metisată cu elemente nedigerate de „ritual”, „mister”, „miracol” ș.a.m.d., preluate de-a valma din mitologia păgână și din tradiția creștină.

Urmarea concretă a acestei combinații aiuritoare, degustată cu voluptate de către unii pedagogi – profesorii de actorie și regizorii „non-conformiști”, regizorul fiind și el, la urma urmei, un pedagog –, este apariția, în ultima vreme, a promoții întregi de actori incerți, aproximativi, copie fidelă a procedeelelor folosite pentru instruirea lor. Sunt actori care nu știu să poarte un costum pe scenă (costumul, chiar cel contemporan, fiind, fără îndoială, ceva demodat, anacronic, a fost înlocuit cu veșnicele cămeșoae și eternii „colanți”), actori care nu știu unde să-și țină mâinile nici când vorbesc, nici când tac, actori care nu știu să se așeze firesc pe (și nici să se ridice firesc de pe) un scaun, actori inapți să rostească „bună ziua” pe orice ton intermediar între țipăt și mormăială, actori cu figuri imobile și ochi goi, precum măștile tragediei antice și ale comediei renascentiste. Sunt actori incapabili să **construiască** un personaj, să-i dea viață pe scenă, să-l **individualizeze** prin acele infinite nuanțe de mimică, gest și intonație care fac, în realitate, deliciul oricărui iubitor de teatru. Și, de fapt, al oricărui **profesionist** de teatru.

Ar fi fost de așteptat ca abandonarea metodei – hai să-i zicem – realiste și adoptarea metodei contrare, căreia nu știu cum să-i zic, să fi produs cel puțin excelenți acrobați, virtuozii ai improvizăției, ai cântului și dansului etc. Nu s-a întâmplat nici asta. Zdrobitoarea majoritate a actorilor tineri se mișcă greoi și dezordonat, gâfâie și transpiră după trei genuflexiuni și cinci fandări, cântă mediocru și dansează fără grație; cât despre abilitatea de a improviza... Cauza acestei situații stă în faptul că nici însușirea noii metode nu se petrece în virtutea unor reguli clare și a muncii enorme pe care ea o impune. Și aici, „inspirația” a fost preferată tehnicii.

Or aceasta e, după părerea mea, cheia problemei: dincolo de orice metodă, curent sau tendință stilistică, actoria, înainte de a fi artă, trebuie să fie **meserie**. Sau, dacă acest termen nu sună destul de „elevat”, **profesie**. Nu profesie de credință, ci profesie practică cu seriozitate, conștiințiozitate și, mai ales, pricepere. Că poate fi așa ne-au demonstrat actorii lui Dodin, actorii lui Strehler, actorii trupelor britanice. Că trebuie să fie așa ne vor demonstra noile structuri organizatorice care, mai devreme sau mai târziu, vor apărea și în România. Ca să poată obține un contract, actorul român, mai ales tânăr, va fi nevoit să renunțe a aștepta „pogorîrea Îngerului” și să se transforme într-un profesionist veritabil. Spre consolare, îi rămâne dictonul „Dumnezeu ajută pe cel ce se ajută singur”.

ALICE GEORGESCU

P.S. A se observa că nicăieri, în cele de mai sus, nu am apelat la cuvântul magic **talent**. Nici nu era nevoie. Căci... există oare actor român fără talent?

Se știe că marea nenorocire a doctrinelor religioase sau sociale o constituie maniera autoritar-categorică în care sunt enunțate sau impuse. Cronica teatrală suferă, la rândul ei, de această meteahnă. Personal, mă număr printre cei ce repudiază felul dictatorial în care sunt concepute criticile teatrale sau de orice fel, în genul „a fost bine”, „a fost rău”. Oricine are dreptul să-și exprime părerea despre un act cultural, dar, când este exprimată public, ea devine automat un bun public și emițătorul are datoria morală de a se face cunoscut în datele lui biografice, pentru ca noi, beneficiarii, la rândul-ne cu biografii care mai lustruite, care mai prăfuite, să știm **cine** este cel care a spus ce a spus și, respectiv, **cine** este cel care a scris ce a scris.

Propuneam unui cărturar, căruia îi port un fidel respect, ca orice demers critic, la nivelul oricărei secțiuni, să înceapă cu sintagma „după părerea mea”. Ar fi o scuză a criticului în fața celor care cred că a greșit și o ușurare a celor care, criticați fiind, pot să exclame liniștiți: „Asta e” sau „imbecilul”.

Bucuria fiecărei premiere din ultima parte a existenței mele a fost constant diluată de apariția aceluiși grup, cenușiu și monoton în linia discursului. Agresivitatea slugarnică de care dă dovadă în asemenea situații o mediocritate binecunoscută a lumii teatrale este uimitoare. Pentru că răul este asociativ, mai dansează în această horă, bolnavă și duhuitoare, unul dintre stăpânii meselor pătate de băuturi ieftine, împreună și cu un bărbat în fustă, urât, gras, asudat și tabagic, pe care rușinea l-a ascuns sub câteva nume în spatele unui ziar. Nu dezvălui, deocamdată, identitatea celor care intră în compoziția acestui grup. Ar fi un atac la pudoare.

Îmi aduc aminte, aparent fără nici o legătură, de vorbele lui Jonathan Swift: „Singurul semn că s-a născut un lucru bun: imediat se va forma o conjurație a imbecililor împotriva lui”. Este o consolare și, în același timp, o formă intelectuală de desemnare.

Cred în teatrul care emoționează, în forța gândului, în dictatura ideii. Cred în teatru, indiferent de categoria stilistică ce îl impune. Cred și sunt interesat, în egală măsură, de teatrul simbolist, metaforic, constructivist, nebun sau necomun, ce poate revoluționa sau crea, la rândul ei, o manieră plicticoasă și condamnată, ce cred că i-a îngenucheat și supus pe mai-sus-amintiții mei contemporani.

Și, pentru că instituțiile adiacente teatrului, ce ne conțin și mă conțin, s-au politizat exagerat, așa încât au devenit irespirabile, ținând cont de infirmitatea mea politică, vă rog să-mi primiți această demisie publică din toate funcțiile avute până acum, inclusiv cea de vicepreședinte al Societății Teatrale Române. Veți continua să mă găsiți în teatre, ca actor, regizor, scenograf sau grafician, împotriva voinței detractorilor mei, fără de care viața ar deveni o zdreanță umedă și inutilă.

HORAȚIU MĂLĂELE

...și Ion Caramitru,
în viziunea
caricaturistului H.M.

